

FORMANDENS MUNDTLIGE BERETNING PÅ DANSK FJERNVARMES GENERALFORSAMLING DEN 22. APRIL 2009

Indledning

2008 blev året, hvor fjernvarmen for alvor kom på den energipolitiske dagsorden. Sidste år fortalte jeg i min beretning, at klima- og energiminister Connie Hedegaard lykkedes med et bredt energipolitisk forlig, hvor fjernvarmen næsten ikke var nævnt. Det var lidt pinligt og slet ikke godt. Jeg vil senere vende tilbage til, hvordan ministeren har arbejdet positivt med problemet og nu har vist vejen for mere fjernvarme – til gavn for miljøet.

Som et bidrag til miljøet har vi i år valgt at bruge mindre papir på at trykke årsberetningen. Beretningen giver et kort overblik over de væsentlige emner, som Dansk Fjernvarme arbejder med. For de særligt interesserede, kan det ikke stå helt alene, så årsberetningen er også på hjemmesiden, og her er alle emnerne uddybet med relevante artikler. Jeg håber, at I tager godt mod den den skriftlige årsberetning.

Jeg vil starte med de interne linjer. Som jeg orienterede om sidste år, valgte vi at styrke sekretariatets ressourcer til internationalt arbejde, ekstern kommunikation og rette endnu mere fokus på politisk interessevaretagelse. Det er alt sammen faktorer, der med udgangspunkt fra et sikkert fundament er med til at synliggøre, hvorfor vi ikke kan undvære fjernvarme.

Det er min klare opfattelse, at det var en helt rigtig beslutning at styrke indsatsen på de tre områder, og jeg synes, at vi kan begynde at se resultaterne nu. Et af de punkter, vi hele tiden skal have for øje, er den politiske interessevaretagelse, som er et væsentligt element for, at vi kan opfylde vores formålsparagraf. Bestyrelsen har derfor planlagt et strategiseminar, som vi afholder den 2.-3. juli. Her vil vi især fokusere på politisk interessevaretagelse og behovet for udvikling af fjernvarmesektoren. Vi skal også drøfte, om tiden nu er inde til at revidere Dansk Fjernvarmes vision og mission, der blev vedtaget i januar 2007.

Fjernvarmens Hus er branchens hus – og i 2008 afsluttede vi tilbygningen af 1100 m² kontor- og mødelokaler, så fjernvarmefamilien nu har en velfungerende arbejdsplads, og medlemmerne har et godt mødested med de faciliteter, som er nødvendige for kurser og møder. Fra sekretariatet kan jeg hilse og sige, at de dagligt glæder sig over den direkte kontakt med medlemmerne, som Fjernvarmens Hus giver mulighed for.

Ud over at samle fjernvarmefolk i Fjernvarmens Hus er der samarbejde med Dansk Energi, som afholder kurser i huset og benytter kantinefaciliteter, når de holder kurser i deres tekniske kursusbygning, der ligger som nabo til Fjernvarmens Hus.

Ligesom det var tilfældet med det første byggeri, blev tilbygningen opført til aftalt tid og inden for den økonomiske ramme.

Medlemmerne støtter godt op om foreningens aktiviteter – og tak for det. Det er jer, der fra det daglige arbejde på værkerne ved, hvor der er behov for indsatser. Vi har 8 erfa-grupper, hvor der arbejdes med mange forskellige aktiviteter, lige fra kraftvarmegruppen, der har fokus på effektiv drift af kraftvarmeverkerne til den nyetablerede solvarmegruppe, der er stiftet for at skabe synergi ved at samle lokale erfaringer. Endnu en erfa-gruppe er på vej, idet vi glæder os til at samle de interesser, der arbejder med geotermisk varme.

I foråret bad Energistyrelsen Dansk Fjernvarme om at tage initiativ til at samle de forskellige interessenter om biogas, det vil sige landbruget, myndigheder og varmeværkerne, til en dialog for at afklare, om der er barrierer for at få biogas ind i energiforsyningen. Det er klart, at vi er meget tilfredse med en sådan opfordring fra myndighederne, og den sidder vi selvfølgelig ikke overhørig. Vi har allerede startet dialogen med parterne og igangsat arbejdet. Jeg er ret sikker på, at den øgede aktivitet på dette område vil føre til, at rækken af erfa-grupper udvides med en erfa-gruppe for biogas i løbet af i år eller næste år.

Inden jeg slutter det punkt i min beretning, der ser indad, vil jeg minde om, at medlemmerne kan se materiale til bestyrelsesmøder og referater fra møderne på hjemmesiden. Jeg opfordrer alle til at følge med i den del af foreningen, og bestyrelsen modtager altid gerne synspunkter eller forslag fra medlemmerne.

Efter at have orienteret kort om sekretariatet vil jeg vende mig mod det, som fjernvarmen også handler om – nemlig fjernvarmens betydende rolle. Et af fjernvarmens særlige kendetegn er de generelt stabile varmepriser, der er lavere end andre opvarmningsformer. Fjernvarmen er også miljørigtig. Det er et grundlag, som faktisk ikke kan fås bedre. Det forpligter, og vi skal hele tiden arbejde for, at fjernvarmen får den opmærksomhed, som er nødvendig, hvis de politiske målsætninger på klima- og energiområdet skal nås.

Fjernvarmen er blevet synlig

I 2008 satte vi den fælles oplysningskampagne i søen, og selvom der nok var adskillige meninger om form og farver, har der været fuld enighed om, at der var et stort behov for at synliggøre fjernvarmen, og at det bedst kunne ske gennem et fælles projekt. Det, vi har nået indtil nu, synes jeg godt, at vi kan være stolte af. Fjernvarmen er blevet mere synlig, og det er den, fordi vi alle trækker i samme retning og har en fælles ramme for oplysningskampagnen. Der er masser af gode eksempler, hvor fjernvarmeværkerne gør en ekstra indsats for at komme i kontakt med forbrugerne, lokale medier og politikere. Her gøres opmærksom på, hvorfor fjernvarme er mere end en god idé. For blot at nævne nogle eksempler - Fjernvarmen er i Legoland med miniaturer fra Brædstrup Fjernvarme og Thisted Varmeforsyning. Til landsmøde og regionalmøder har der været ekstra kampagner, og i det daglige gør fjernvarmeværkerne en kæmpe indsats for at gøre fjernvarmen synlig. Der er efterhånden mange steder i landet, hvor man møder de karakteristiske store bannere med oplysningskampagnens farver og logo. Dansk Fjernvarme har et særdeles godt samarbejde med FIF Marketing om oplysningskampagnen, og et af de værktøjer, som senest er udviklet til fjernvarmeværkerne, er et undervisningsmateriale, som kan bruges i kontakten med skoler. Det er fremtidens forbrugere, vi her kommer i kontakt med, og vi tror på, at det er vigtigt, at vi også ad den vej får forklaret, hvor varmen kommer fra, og hvilke muligheder fjernvarmen giver.

Jeg mener, godt at kunne konstatere, at oplysningskampagnen er blevet en succes. Vi vedtog en oprindelig kampagneplan for 2008 og 2009, men vi kan ikke forestille os, at den stopper med udgangen af i år. Derfor er der lagt en plan for, hvordan aktiviteterne kan fortsætte i regi af Dansk Fjernvarme i samarbejde med FIF Marketing. Det vil fremgå af forslag til budget for 2010, som bliver fremlagt på et senere dagsordens punkt.

En af de aktiviteter, der kom i tilknytning til oplysningskampagnen, var Varmeplan Danmark.

Varmeplan Danmark viser vejen

Som et delvist F&U-finansieret projekt har Aalborg Universitet og Rambøll på videnskabelig basis dokumenteret, hvordan fjernvarme kan være omdrejningspunktet for CO₂-fri opvarmning. Vi, der er samlet her, ved godt, at fjernvarme er forudsætningen for at løse de klima-, energi- og miljømæssige udfordringer, men for mange andre, herunder politikerne, har det været nødvendigt at præsentere information om fjernvarmens fleksibilitet og uafhængigheden af energikilderne. Det har Varmeplan Danmark været med til. Og når et af de politiske mål er uafhængighed af fossile brændsler, så er fjernvarmen midlet til det – i hvert fald for den del, der vedrører boligernes opvarmning.

Fjernvarme på den politiske dagsorden

Skal opvarmningen kunne ske CO₂-neutralt, kræver det, at politikerne skaber de nødvendige rammer. Det er der taget hul på, og det er her, at klima- og energiminister Connie Hedegaard virkelig har taget budskabet til sig. Ministeren ved, at fjernvarmen er årsagen til, at Danmark har reduceret det samlede energiforbrug til opvarmning trods den øgede vækst i samfundet, og at fjernvarmen er forudsætningen for, at Danmark kan nå de energipolitiske mål. Ministeren skrev i januar 2009 til alle landets kommuner og opfordrede dem til at sætte fokus på varmeplanlægningen og se på mulighederne for at konvertere individuelle gasområder til fjernvarme, fordi det ofte vil være miljømæssigt fordelagtigt. Dansk Fjernvarme er i tæt dialog med Kommunernes Landsforening om varmeplanlægning og har for eksempel afholdt to temamøder, hvor kommunerne har vist stor interesse, og jeg kan kun opfordre alle medlemmerne til at arbejde sammen med kommunen om varmeplanlægning.

Når fjernvarmen er kommet godt frem på dagsordenen, kan vi nok ikke selv tage hele æren, men dog en pæn stor del af den. Klimatopmødet til december har for alvor fået mange til at interessere sig for de klima- og miljømæssige udfordringer, som ikke bare Danmark, men hele verden skal arbejde med. Vi ved, at det ikke er tilfældigt, at det er her, fjernvarmen kommer ind i billedet som et af svarene på, hvordan man udnytter energi bedst muligt. Det svar er ved at forplante sig til ministre, folketings- og kommunalpolitikere og den almene debat i øvrigt. En af vores store udfordringer her er at holde gryden i kog. Fjernvarmen har brug for langsigtet planlægning, og det skal vi holde politikerne fast på – både før og efter topmødet.

Ud over klima- og energiministeren har også skatteministeren rettet fokus mod fjernvarmen – og når skatteministeren gør det, skal vi være nervøse. Det viser sig da også, at vi har grund til nervøsitet, da hensigten åbenbart ikke er at fremme fjernvarme for at tilgodese miljøet. I Skattereformen, som kaldes Forårspakke 2.0 – hvem ved, måske kan vi vente en ny version – har skatteministeren ud over en generel forhøjelse af energifgifterne, som jo også rammer fjernvarmen, fremsat et forslag om at ligestille afgiftsberegning for de centrale værker med de regler, der gælder for decentrale kraftvarmeværker. Det lyder umiddelbart meget tilforladeligt, for hvorfor skulle de ikke have samme vilkår? Det skal de rent faktisk ikke, fordi strukturen ikke er ens, og dermed giver ligestillingen forringede incitamenter til energieffektivitet på de centrale værker. Det har Dansk Fjernvarme påpeget overfor ministeren, ligesom vi er bekendt med, at en række af medlemmerne selv er i dialog med Skatteministeriet. Jeg vil godt pointere, at Dansk Fjernvarme ikke er imod afgifter, men vi er imod, at afgifter tilskynder til individuelle løsninger på bekostning af de kollektive systemer. Vi er også imod, at afgiftsomlægninger ikke understøtter de miljøpolitiske målsætninger, og så er vi imod, at der pålægges afgifter, der formindsker fjernvarmens konkurrenceevne. En forringelse af fjernvarmens konkurrenceevne er en forringelse af mulighederne for

fjernvarmens udbredelse, hvilket igen medfører en endnu ringere mulighed for at nå klimamålene.

Når vi taler om komfort i bygninger, omfatter det ikke alene opvarmning, men også køling. Det var en del af det energipolitiske forlig, at kommuner fik mulighed for at tilbyde køling. Men de politiske intentioner kan kun i begrænset omfang føres ud i livet, fordi der ikke samtidig blev skabt mulighed for, at kommunerne kan finansiere de nødvendige investeringer til kølingsprojekter på lige fod med investeringer til opvarmning. Dansk Fjernvarme opfordrer politikerne til, at investeringer til varme og køling bliver ligestillet, da begge dele bør ske ved at udnytte energien på bedste vis.

Det var også en del af det energipolitiske forlig at reducere det samlede energiforbrug.

Energibesparelser på verdenskortet

Frem til 2011 er målsætningen, at bruttoenergiforbruget reduceres med 2 pct. i forhold til 2006. Energiselskaberne forpligtes til at øge energispareindsatsen 5,4 PJ årligt fra og med 2010 – altså en reel fordobling i forhold til de forpligtelser, som vi var pålagt i 2006-2008.

Dansk Fjernvarme har startet de indledende forhandlinger om en ny aftale om energibesparelser, der kan gælde fra 2010, og her har I sørget for, at vi har et vigtigt udgangspunkt. Samlet set har fjernvarmebranchen nået de pålagte sparemål for 2006-2008. Som interesseorganisation skal Dansk Fjernvarme forhandle og påvirke. Det er Dansk Fjernvarmes ønske at arbejde for en fremadrettet aftale om energibesparelser, der er baseret på et helhedssyn, hvor der tages udgangspunkt i bruttoenergiforbruget – netop i overensstemmelse med et af de energipolitiske mål. Dansk Fjernvarme vil arbejde for en frivillig aftale, der omfatter alle fjernvarmeværker, men naturligvis under forudsætning af, at det kan blive en aftale, der er tilpasset fjernvarmesektoren.

Jeg vil også godt benytte min beretning til at sige, at de, heldigvis ganske få medlemmer, der åbenbart ikke vil forsøge at leve op til det påbud om energibesparelser, som de har fået – ja de har ikke min og Dansk Fjernvarmes sympati og opbakning. Uanset om vi er enige eller ej, så er den gældende lovgivning til for at blive overholdt. Der er en god tradition for, at det gør fjernvarmeværkerne, og det skal branchen selvfølgelig blive ved med. Når der er områder, vi er uenige i, skal det løses ved, at vi arbejder for at få reglerne ændret og ikke ved at handle i trods. Det er ganske simpelt uacceptabelt. Civil ulydighed er ikke et af Dansk Fjernvarmes politiske virkemidler.

En ændret tarifering af fjernvarme blev af nogle politikere nævnt som et middel til at opnå energibesparelser. Baggrunden var, at hvis hele fjernvarmetariffen blev variabel, ville det give større økonomiske incitamentter til at spare på varmen. Det lyder jo også for den uindviede logisk rigtigt, og synspunktet er let at sælge; men det gør det jo ikke rigtigere! Et tværministerielt udvalg har analyseret effekten af at ændre tariffene, og her er konklusionen ganske klar – nemlig at de negative konsekvenser ved en fuld variabel tarif langt overskygger de besparelser, det kan give. Ud over en væsentlig økonomisk usikkerhed for fjernvarmeværkerne vil det for eksempel betyde, at effekten af den kollektive varmeplanlægning vil smuldre. Med fuld variabel tarifering giver det eksempelvis ingen mening at tale om udtrædelse af et fjernvarmeværk, og der vil også være økonomiske tilskyndelser til at erstatte fjernvarmen med ukontrollerede brændsler – for familien Danmark vil helt sikkert ikke fryse om vinteren, men måske i stedet fyre i brændeovnen. Det er ikke energibesparelser, og miljøet belastes unødigt samtidig med, at varmen fra affaldsforbrændings-

anlæggene eller fra elproduktionen ikke bliver udnyttet via det kollektive fjernvarmesystem.

Dansk Fjernvarme anbefaler kostægte fjernvarmepriser, fordi det giver de korrekte prissignaler til forbrugerne. Det er ikke ensbetydende med, at der aldrig skal ændres på den måde, forbrugerne betaler for fjernvarmen. Der vil til stædighed være behov for at forholde sig til, hvordan tarifferne på bedste vis tilskynder til energibesparelser i takt med den teknologiske udvikling. Ikke overraskende for os er det konklusionen i tarifudvalgets rapport, at fuld variabel tarifiering ikke er en god vej til energibesparelser.

Danmark er ikke det eneste land i Europa, der har fokus på energibesparelser, for miljøet er globalt. Det betyder, at rammerne for den danske energipolitik skabes i EU.

Energipolitikken er endnu mere international

Dansk Fjernvarme har øget indsatsen for at få indflydelse på den europæiske energipolitik, og det er til gavn både for Danmark og for de andre europæiske lande, der kan lære meget af den danske fjernvarmesektor og dansk energieffektivitet. EU har mange direktiver, som påvirker fjernvarmens vilkår. Kvote-handelsdirektiv, bygningsdirektiv, kraftvarmedirektiv, direktiv om vedvarende energi, kommende direktiv om harmonisering af energiafgifter – for bare at nævne nogle. Ikke desto mindre har Dansk Fjernvarme opfordret klima- og energiministeren til at arbejde for endnu et direktiv, idet vi har spurgt: "Hvorfor har vi ikke et direktiv for fjernvarme og fjernkøling, når mange af landene i EU har en meget lav energieffektivitet?" Fjernvarme og -køling er energipolitisk stærke virkemidler med dokumenteret evne til at levere på alle målsætningerne: CO₂-reduktion, energieffektivitet, forsyningssikkerhed og vedvarende energi og med positiv samfundsøkonomi - og med den rette regulering – også positiv brugerøkonomi. Det er en kendt, enkel og gennemprøvet teknologi, hvor Danmark industrimæssigt set står særdeles stærkt.

Dansk Fjernvarme har gennem den europæiske organisation Euroheat & Power været med til at dokumentere, at der er rigelige mængder af overskudsvarme og varme fra vedvarende kilder til stede i Europa. EU-landene bør derfor tvinges til nationalt, regionalt og lokalt at sørge for, at forbrug af fossile, primære brændsler til den nødvendige opvarmning af bygninger og brugsvand erstattes af overskudsvarme og vedvarende energi, hvor det er samfundsøkonomisk fornuftigt.

I den forbindelse arbejder vi også tæt sammen med vores nordiske kolleger, som vi jævnligt har kontakt med. Især Sverige, Finland og Danmark fremstår som gode eksempler på, hvad der kan opnås med en bevidst og langsigtet satsning på kraftvarme, fjernvarme og fjernkøling. Godt miljø og øget forsyningssikkerhed uden samfundsøkonomiske og velfærdsmæssige tab. Det er derfor vi satser på internationalt arbejde og samarbejde.

Behov for mere forskning og udvikling

Fjernvarme er et godt og veldokumenteret varmekoncept, men skal Danmark nå de ambitiøse energi- og klimamålsætninger, er det nødvendigt at satse mere på forskning og udvikling også i fjernvarmesektoren. Det er grundlæggende forkert, at en branche, som i den grad er forudsætningen for den danske energieffektivitet, ikke allerede har en national ramme for forskning og udvikling, hvor det sikres, at fjernvarmen også i fremtiden vil være den mest optimale opvarmningsform.

En række energipolitikere har tilkendegivet, at de er villige til at arbejde for en fælles finansieringsmodel baseret på PSO-midler. Når der er politisk opbakning, er det tiden til at handle. På bestyrelsens seminar i juli vil vi drøfte mulighederne for mere fokus på forskningen og selvfølgelig også vores ønsker til rammerne herfor. En model svarende til PSO-midlerne på elområdet har været nævnt. Og jeg kan jo ikke lade være med at tænke på, at for 100 kr. pr. forbruger vil det skabe et økonomisk grundlag på 160 millioner kr. til forskning og udvikling af fjernvarmesektoren.

Et sted at starte forskning og udvikling kunne eksempelvis være ved at etablere et videnscenter for fjernvarme. Det ved jeg, at der er nogle der arbejder videre med, så det hører vi snart mere til.

Gevinsten fra forskning og udvikling i fjernvarme kommer ikke kun fjernvarmeforbrugerne, men hele samfundet til gode. Derfor mener jeg ikke, at alle forskningsmidler alene skal komme fra fjernvarmeforbrugerne. Det vil være naturligt, at de økonomiske midler til forskningen opkræves med en del over varmeprisen, medens en anden del finansieres over finansloven.

Ud over den tekniske forskning er der også brug for udvikling inden for det økonomiske felt. Det kan benchmarking være med til.

Benchmarking for at dele viden

En række af Dansk Fjernvarmes medlemmer har støttet finansieringen af et erhvervs-Ph.d-projekt i benchmarking. Projektet udføres af Lars Diethrichson, som er ansat i Dansk Fjernvarme i projektperioden, og han bliver vejledt af professor Per Nikolaj Bukh, Aalborg Universitet. Det er helt nødvendigt, at vi somme tider hæver os op over de daglige udfordringer og tænker gode langsigtede tanker. Vi har høje forventninger til projektet, der afsluttes i 2011. Der er flere væsentlige formål med projektet. Vi skal eksempelvis opbygge et højt kompetenceniveau i fjernvarmesektoren i relation til benchmarking, men vi skal også have viden om hvilke udfordringer det kan give, hvis den samme benchmarking danner grundlag både for regulering og udvikling. Erhvervs-Ph.d-projektet er med til at sikre et højere niveau i foreningens og jeres arbejde med benchmarking.

Undersøgelse af regnskaber

Sidste år omtalte jeg den regnskabsundersøgelse, som Energitilsynet startede tilbage i 2007. Der arbejdes fortsat på sagen, men kun ganske få sager er afsluttet. Det er vist ikke udtryk for, at der er fundet graverende fejl, men at der ganske enkelt ikke er tilstrækkelige ressourcer i tilsynet til at få sagerne afsluttet. Undersøgelsen har ført til, at man ude på fjernvarmeværkerne og hos rådgiverne er meget mere opmærksomme på de gældende regler, og derfor forventer jeg da også, at det vil være lettere for Energitilsynet at komme igennem sagerne. Skal jeg komme med et godt råd til tilsynet, vil det være at fortælle varmeværkerne, hvorfor de er udtaget til nærmere undersøgelse. Så har varmeværkerne selv mulighed for at tage hånd om eventuelle fejl, og dermed bliver det langt lettere for alle parter.

Afslutning

I min beretning har jeg valgt mellem mange emner. Jeg vil derfor også henvise til den skriftlige beretning, som på hjemmesiden har links til uddybende artikler fra året. Men herudover ser jeg selvfølgelig frem til en god diskussion om og spørgsmål til både den mundtlige og den skriftlige beretning.

Her til sidst vil jeg takke bestyrelseskolleger, medlemmer af vores mange udvalg og erfa-grupper, ledelse og medarbejdere i sekretariatet og medlemmerne i det hele taget for samarbejdet og deres indsats for Dansk Fjernvarme.

Hermed har jeg afsluttet den mundtlige beretning, som jeg herefter overgiver til generalforsamlingens videre behandling.